



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET LONGIN protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 49268/10)

PRESUDA

STRASBOURG

6. studenog 2012. godine

Ova će presuda postati konačna pod okolnostima utvrđenim u članku 44., stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Longin protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću koje čine:

g. Anatoly Kovler, *predsjednik*,

gđa Nina Vajić,

g. Peer Lorenzen,

gđa Elisabeth Steiner,

g. Khanlar Hajiyeu,

gđa Mirjana Lazarova Trajkovska,

gđa Julia Laffranque, *suci*,

i g. Søren Nielsen, *tajnik Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 16. listopada 2012. godine,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 49268/10) protiv Republike Hrvatske što ga je 9. kolovoza 2010. godine hrvatski državljanin g. Dženi Longin ("podnositelj") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija").

2. Podnositelja zastupa g. A. Korljan, odvjetnik iz Zadra. Hrvatsku vladu ("Vlada") zastupala je njezina zastupnica gđa Š. Stažnik.

3. Dana 26. siječnja 2011. godine Vlada je obaviještena o prigovorima koji se odnose na uvjete u kojima je podnositelj bio smješten u Zatvoru u Zagrebu i navodne nedovoljne kontakte s njegovom obitelji tijekom pritvora. Odlučeno je i da će se istovremeno odlučiti o dopuštenosti i osnovanosti zahtjeva (članak 29., stavak 1.).

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositelj je rođen 1974. godine i živi u Zadru.

5. Dana 17. prosinca 2008. godine Županijski sud u Zadru proglasio je podnositelja krivim za zlouporabu opojnih droga i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od četiri godine i tri mjeseca.

6. Dana 1. listopada 2009. godine podnositelj je smješten u Zatvor u Zagrebu.

7. Podnositelj tvrdi da je tijekom boravka u Zatvoru u Zagrebu bio smješten u sobi veličine šesnaest puta dvadeset kvadratnih metara, sa šest do

sedam drugih zatvorenika. Sanitarni čvor, zajedno sa zahodom, bio je u istoj sobi, odijeljen od prostora za život samo zidom širokim približno 1.80 metara. Sanitarni čvor bio je otprilike jedan metar udaljen od stola za jelo i u sobi se stalno osjećao smrad. Tuširati se mogao sam jednom tjedno, što je bilo nedovoljno budući da su mu bile dijagnosticirane astma i alergije. Soba nije nikada bila dezinficirana, tako da su se u hrani i piću zatvorenika često nalazili žohari. Na prozoru je bila postavljena aluminijska rešetka koja je sprečavala ulazak danjeg svjetla u sobu. Stalno je bio zatvoren u sobi. Odlazak na svježi zrak bio mu je dopušten samo dva sata dnevno.

8. Kontakt s vanjskim svijetom bio mu je vrlo ograničen. Sa suprugom je smio razgovarati samo osam minuta tjedno i uopće nije smio vidati svoju trogodišnju kćer.

9. Prema Vladi, podnositelj je tijekom svog boravka u Zatvoru u Zagrebu bio smješten u dvije sobe. Svaka soba bila je veličine 21,20 kvadratnih metara, a podnositelj je bio smješten s pet do šest drugih zatvorenika, ovisno o razdoblju. Podnositelj je imao pristup toploj i hladnoj vodi, a sanitarni čvor bio je fizički odvojen od prostora za život zidom visokim 1,80 metara. Svaka je soba imala četiri prozora veličine ukupno 3,20 kvadratna metra. Dva prozora mogla su se potpuno otvoriti, a dva samo djelomično.

10. Bilo je moguće tuširati se jednom dnevno, a prema potrebi čak i češće. Dezinsekcija soba obavljala se najmanje četiri puta godišnje, a deratizacija dva puta. Obroci su bili posluživani u sobama, jer Zatvor u Zagrebu nije imao blagovaonicu. Međutim, hrana se redovito pregledavala. U podnositeljevoj sobi nalazio se televizor, mogao se baviti sportom, mogao je ispovijedati vjeru i kupovati razne stvari u zatvorskom dućanu. Podnositelju je bilo dopušteno provesti dva sata dnevno na svježem zraku. Njegovo zdravstveno stanje bilo je također praćeno i bila mu je osigurana odgovarajuća medicinska pomoć.

11. Što se kontakata s vanjskim svijetom tiče, podnositelj je mogao telefonirati jednom tjedno osam minuta. Bilo mu je omogućeno primiti posjete dva puta mjesečno i za vrijeme praznika, u trajanju od najmanje jednog sata. Više puta zatvorske vlasti odobrile su mu dodatnih trideset minuta za posjete koje je mogao koristiti jednom u tri mjeseca. Tijekom tri mjeseca bilo mu je odobreno i pravo na nenadzirane posjete supruge jednom mjesečno u trajanju od dva sata. Podnositelj je imao pristup novinama i knjigama.

12. Dana 4. veljače 2010. godine podnositelj je uložio pritužbu sucu izvršenja Županijskog suda u Zagrebu i Županijskom državnom odvjetništvu u Zagrebu protiv uvjeta njegovog smještaja i postupanja prema njemu u Zatvoru u Zagrebu. Mjerodavni dio njegovog pisma glasi:

“Nalazim se u Zatvoru u Zagrebu od 01. listopada 2009. na 7. odjelu gdje služim zatvorsku kaznu u trajanju od 4(četiri) godine i 3 (tri) mjeseca. Od izrečene kazne do sada sam odslužio više od 3(tri) godine ostalo mi je još manje od 1 godine do kraja (isteka) kazne....

Bolujem od astme. U Zatvoru u Zagrebu krše se moja temeljna ljudska prava regulirana između ostalog i Zakonom o izvršavanju kazne zatvora. Smješten sam u sobu sa još 6 (šest) osuđenika. Soba nema minimalno propisane količine prostora od 4m² po osuđeniku tj zatvoreniku. Ista prostorija u kojoj boravim 22 (sata) dnevno nije adekvatno osvijetljena prirodnim niti umjetnim svjetlom niti je dovoljno prozračena što je pogubno za moje zdravstveno stanje koje mi je iz dana u dan sve gore.

U istoj sobi u kojoj živimo, jedemo i pijemo nalazi se wc koji nije odijeljen od prostorije u kojoj boravimo već je samo ograđen sa dva zida, visine do pola visine od ukupne visine prostorije. Vrata su dignuta od poda 40cm² sanitarni čvorovi su zahrđali (wc čučavac). Smrad iz wc-a pogotovo noću dok spavamo je nesnosan zbog čega je soba puna žohara koji noću puze po meni, stolu, hrani koju jedemo itd.

S lošim stanjem u zatvoru Remetinec upoznate su uprava zatvora, načelnica tretmana 7. odjela, isto tako i uprava za zatvorski sustav, ali nitko ništa ne poduzima, niti je koga briga da se taj problem riješi.

Zbog mojih zdravstvenih problema s astmom tražio sam adekvatniji smještaj odnosno samicu, ali zatvor mi to nije do sada omogućio. Zbog kršenja mojih temeljnih ljudskih prava iz članka 3 Konvencije o ljudskim pravima podižem ovu tužbu u nadi da će Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu biti u mogućnosti donijeti pravnu sankciju ili se barem očitovati o ovoj mojoj tužbi kako bih mogao dalje slijediti pravni put ove tužbe.”

13. Dana 11. ožujka 2010. godine podnositeljeva pritužba proslijeđena je Središnjem uredu Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa.

14. Dana 26. travnja 2010. godine Središnji ured Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa odgovorio je pismom podnositelju da su njegove pritužbe neosnovane te da je primio odgovarajuće liječenje. Mjerodavni dio pisma glasi:

“Nastavno na Vašu pritužbu kojom se pritužujete na neadekvatnu zdravstvenu zaštitu, skrb i njegu s obzirom na dijagnosticiranu bolest (astma) odgovaramo kako slijedi:

U Zatvoru u Zagrebu izdržavate kaznu zatvora od 01. listopada 2009. godine, gdje ste smješteni na zatvorenom odjelu. Radno niste angažirani. U izvršavanju pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora ocijenjeni ste ocjenom "zadovoljava".

Iz izvješća o zdravstvenom stanju utvrđeno je da ste dugogodišnji ovisnik o opijatima, da imate hepatitis C, kao i bronhalnu astmu, kao posljedicu alergije na kućnu prašinu.

Po preporuci liječnika specijaliste pulmologa propisana vam je terapija te koristite lijek "Alvesco" i Ventolin spray.

Tijekom izdržavanja kazne zatvora u Zatvoru u Zagrebu pregledani ste od strane psihijatra, te liječeni od respiratornog infekta (ordiniran antibiotik i ...).

U više navrata ordiniran Vam je antihistaminik u tabletama, kao i B vitamin u tabletama te neutralna krema.

Iz prednjeg proizlazi da Vam je zdravstvena skrb osigurana u cijelosti, stručno i u skladu s pravilima struke, a dijagnosticirana bolest, kao i ovisnost tretira se i liječi odgovarajućim terapijama propisanim od strane kompetentnih liječnika specijalista,

uz redovne kontrole ordinirajućih liječnika, slijedom čega se vaša pritužba ocjenjuje neosnovanom."

15. Dana 30. travnja 2010. godine podnositelj je uložio prigovor Središnjem uredu Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa protiv njihovih nalaza, ponavljajući svoje prethodne zahtjeve.

16. Dana 11. svibnja 2010. godine Središnji ured Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa odgovorio je podnositelju da nije iznio niti jednu novu tvrdnju i da su svi njegovi prigovori već bili ispitani. Mjerodavni dio pisma glasi:

"Ovom Središnjem uredu uputili ste pritužbu od 30. travnja 2010. godine kojom se pritužujete na upućeni vam odgovor na pritužbu od 11. ožujka 2010. godine.

Navodi sadržani u Vašoj pritužbi od 11. ožujka 2010. godine su u cijelosti ispitani te Vam je sukladno odredbi članka 15. stavak 3. Zakona o izvršavanju kazne zatvora na istu pritužbu upućen cjelovit odgovor 26. travnja 2010. godine.

Budući da su navodi predmetne pritužbe istovjetni navodima iz pritužbe od 11. ožujka 2010. godine to Vas upućujemo na odgovor od 26. travnja 2010. godine."

17. Dana 7. lipnja 2010. godine podnositelj je uložio daljnji prigovor Županijskom sudu u Zagrebu ističući da nikada nije primio nikakvu odluku suca izvršenja o svom prigovoru od 4. veljače 2010. godine.

18. Dana 17. kolovoza 2010. godine podnositelj je podnio ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske. Tvrdio je da je bio smješten u sobu veličine dvadeset kvadratnih metara sa šest drugih osoba i da je tamo bio zatvoren dvadeset četiri sata dnevno. Prigovorio je i da sanitarni čvor nije bio odvojen od prostora za život te da je soba bila puna žohara.

19. Dana 4. listopada 2010. godine premješten je u Zatvor u Splitu.

20. Dana 10. siječnja 2011. godine podnositelj je uvjetno pušten.

21. Postupak pred Ustavnim sudom još uvijek je u tijeku.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

22. Mjerodavni članci Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 56/1990, 135/1997, 8/1998, 113/2000, 124/2000, 28/2001, 41/2001, 55/2001, 76/2010, 85/2010) propisuju:

Članak 23.

„Nitko ne smije biti podvrgnut bilo kakvu obliku zlostavljanja ...“

Članak 25.

„Sa svakim se uhićenikom i osuđenikom mora postupati čovječno i poštivati njegovo dostojanstvo.

...”

23. Mjerodavni dio članka 62. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 99/1999, 29/2002, 49/2002) glasi:

“1. Svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom, odnosno Ustavom zajamčeno pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu (u daljnjem tekstu: ustavno pravo) ...“

24. Mjerodavne odredbe Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, br. 35/2005 i 42/2008) glase kako slijedi:

Članak 19.

„(1) Svaka fizička i pravna osoba ima pravo na zaštitu svojih prava osobnosti pod pretpostavkama utvrđenim zakonom.

(2) Pod pravima osobnosti u smislu ovoga Zakona razumijevaju se prava na život, tjelesno i duševno zdravlje, ugled, čast, dostojanstvo, ime, privatnost osobnog i obiteljskog života, slobodu *et alia*.

...”

Članak 1046.

„Šteta je ... povreda prava osobnosti (neimovinska šteta).“

25. Mjerodavni dio članka 186. (a) Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, br. 53/1991, 91/1992, 58/1993, 112/1999, 88/2001, 117/2003, 88/2005, 02/2007, 84/2008, 123/2008, 57/2011, 148/2011) glasi kako slijedi:

„Osoba koja namjerava podnijeti tužbu protiv Republike Hrvatske dužna se je prije podnošenja tužbe obratiti sa zahtjevom za mirno rješenje spora državnom odvjetništvu koje je stvarno i mjesno nadležno ...

...

Ako zahtjev iz stavka 1. ovoga članka ne bude prihvaćen ili o njemu ne bude odlučeno u roku od tri mjeseca od njegova podnošenja, podnositelj zahtjeva može podnijeti tužbu nadležnom sudu.

...”

26. Mjerodavna odredba Zakona o sustavu državne uprave („Narodne novine“, br. 150/2011) glasi kako slijedi:

Članak 14.

“Štetu koja građaninu, pravnoj osobi ili drugoj stranci nastane nezakonitim ili nepravilnim radom tijela državne uprave, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno pravnih osoba koje imaju javne ovlasti u povjerenim im poslovima državne uprave, naknađuje Republika Hrvatska.”

27. Člankom 67. Zakona o upravnim sporovima (Narodne novine br. 53/1991, 9/1992, 9/1992 i 77/1992), na snazi u mjerodavno vrijeme, bio je propisan poseban postupak za zaštitu ustavnih prava i sloboda od nezakonitih radnji javnih službenika, posebno da se tužba može podnijeti ako su ispunjeni slijedeći uvjeti: (a) nezakonita radnja se već dogodila, (b) tu je radnju počinio državni službenik/tijelo/agencija ili druga pravna osoba, (c) tužba je dovela do povrede jednog ili više tužiteljevih ustavnih prava i (d) hrvatski pravni sustav nije osigurao niti jedno drugo pravno sredstvo za ispravljanje te povrede.

28. Mjerodavne odredbe Zakona o izvršavanju kazne zatvora („Narodne novine“, br. 128/1999 i 190/2003) glase kako slijedi:

PRITUŽBE

Članak 15.

„(1) Zatvorenik ima pravo pritužbe na postupak i odluku zaposlenika kaznionice, odnosno zatvora.

(2) Pritužba se podnosi usmeno ili pisanim putem upravitelju kaznionice, odnosno zatvora (u daljnjem tekstu: upravitelj), sucu izvršenja ili Središnjem uredu Uprave za zatvorski sustav. Pisana pritužba sucu izvršenja ili Središnjem uredu Uprave za zatvorski sustav upućuje se u omotu koji uprava kaznionice, odnosno zatvora ne smije otvoriti ...”

SUDSKA ZAŠTITA PROTIV POSTUPKA I ODLUKE UPRAVE KAZNIONICE, ODNOSNO ZATVORA

Članak 17.

„(1) Protiv postupka i odluke kojom se zatvorenik nezakonito prikraćuje ili ograničava u nekom pravu iz ovoga Zakona zatvorenik može podnijeti zahtjev za sudsku zaštitu.

(2) U stegovnom postupku zbog stegovnog prijestupa za koji se može izreći stegovna mjera upućivanja u samicu zatvorenik može imati branitelja po svojem izboru i s tim mora biti upoznat.“

SUDAC IZVRŠENJA

Članak 41.

“(1) Sudac izvršenja ustanovljuje se u županijskom sudu za područje njegove mjesne nadležnosti.

...”

Članak 42.

„(1) Sudac izvršenja štiti prava zatvorenika, nadzire zakonitost u postupku izvršavanja kazne zatvora, te osigurava ravnopravnost i jednakost zatvorenika pred zakonom.

...”

SMJEŠTAJ ZATVORENIKA**Članak 74.**

„(3) Prostorije u kojima borave zatvorenici moraju biti čiste, suhe i dovoljno prostrane. Za svakog zatvorenika u spavaonici mora biti najmanje 4 m² i 10 m³ prostora.

...”

29. Odlukom Ustavnog suda br. U-III-1902/2008 od 20. svibnja 2009. godine, pozivom na sudsku praksu Suda, prihvaćena je ustavna tužba podnositeljice u kojoj je prigovorila tome da nije imala kontakte sa svojim djetetom dok je služila kaznu zatvora. Mjerodavni dio odluke glasi:

“Činom pritvaranja podnositeljice ustavne tužbe onemogućeno je međusobno druženje majke i njezina djeteta, pa taj čin nesporno znači miješanje države u njezino pravo na poštovanje obiteljskog života u smislu članka 35. Ustava i članka 8. Konvencije. ...

I u takvim okolnostima, međutim, nadležna su tijela obvezna osigurati susrete i druženja majke-pritvorenice ... i njezina djeteta u skladu sa zakonom, vodeći se legitimnim ciljem (poštovanjem obiteljskog života majke i djeteta), uz mogućnost razmjernog ograničavanja tih susreta u mjeri koja je nužna u demokratskom društvu.”

PRAVO**I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 3. KONVENCIJE**

30. Podnositelj prigovara općim uvjetima svog boravka u Zatvoru u Zagrebu od 1. listopada 2009. do 4. listopada 2010. godine. Poziva se na članak 3. Konvencije koji glasi kako slijedi:

„Nitko se ne smije podvrgnuti mučenju ni nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni.“

A. Dopuštenost*1. Iscrpljenje domaćih pravnih sredstava***(a) Tvrdnje stranaka**

31. Vlada tvrdi da je podnositelj prigovor temeljem članka 3. Konvencije preuranjen. Ističe da je on uložio iste prigovore u svojoj ustavnoj tužbi od 17. kolovoza 2010. godine i da je postupak pred Ustavnim sudom još u tijeku. Vlada također tvrdi da podnositelj nije podnio građansku tužbu za naknadu štete protiv Republike Hrvatske iako je imao tu mogućnost temeljem Zakona o obveznim odnosima i Zakona o sustavu državne uprave. Štoviše, nije zatražio zaštitu svojih prava podnošenjem

tužbe temeljem Zakona o upravnim sporovima iako je to mogao učiniti temeljem domaćeg prava.

32. Podnositelj tvrdi da je iskoristio sva domaća pravna sredstva, ali da ta sredstva nisu bila učinkovita. Ističe da je prigovorio Županijskom sudu u Zagrebu protiv uvjeta svog boravka, ali da nikada nije primio odgovor. Što se tiče postupka pred Ustavnim sudom, tvrdi da je to poseban postupak u kojemu nije uložio sve prigovore koje je sad uložio pred Sudom. Po njegovom mišljenju činjenica da je postupak u tijeku ne sprečava ga da podnese svoje prigovore Sudu. Što se tiče mogućnosti podnošenja građanske ili upravne tužbe, podnositelj tvrdi da nije bio obavezan iscrpiti ova pravna sredstva prije podnošenja svojih prigovora Sudu.

(b) Ocjena Suda

33. Sud ponavlja da prema članku 35. stavku 1. Konvencije može rješavati neko pitanje tek nakon što su iscrpljena sva domaća pravna sredstva. Svrha je članka 35. dati svim državama ugovornicama priliku da spriječe ili isprave povrede navedene protiv njih prije nego što ti navodi budu dostavljeni Sudu (vidi, na primjer, presude u predmetima *Hentrich protiv Francuske*, od 22. rujna 1994., stavak 33., Serija A br. 296-A i *Remli protiv Francuske*, od 23. travnja 1996., stavak 33., *Izvešća* 1996-II).

34. Ipak, obveza iscrpljenja domaćih pravnih sredstava zahtijeva samo da podnositelj zahtjeva redovno upotrijebi pravna sredstva koja su djelotvorna, dostatna i raspoloživa u odnosu na njegove prigovore na temelju Konvencije (vidi predmete *Balogh protiv Mađarske*, br. 47940/99, stavak 30., 20. srpnja 2004. i *John Sammut and Visa Investments Limited protiv Malte* (odl.), br. 27023/03, 28. lipnja 2005.). Postojanje pravnih sredstava mora biti dovoljno izvjesno, u praksi i u teoriji, jer će im u protivnome nedostajati potrebna dostupnost i učinkovitost. Stoga članak 35. stavak 1. ne zahtijeva da se iskoriste pravna sredstva koja su neodgovarajuća ili neučinkovita (vidi *Aksoy protiv Turske*, 18. prosinca 1996., stavci 51.-52., *Izvešća o presudama i odlukama* 1996-VI i *Barta protiv Mađarske*, br. 26137/04, stavak 45., 10. travnja 2007.). Pravna sredstva na raspolaganju parničnoj stranci na domaćoj razini smatraju se učinkovitim ako sprečavaju navodnu povredu ili njezin nastavak, ili daju odgovarajuću zadovoljštinu za svaku povredu koja se već dogodila (vidi *Mifsud protiv Francuske* (odl.) [VV], br. 57220/00, stavak 17., ECHR 2002-VIII).

35. Glede pravnih lijekova dostupnih na temelju Zakona o izvršenju kazne zatvora, u vezi s uvjetima boravka u zatvoru u Hrvatskoj i drugim pravima osoba u zatvoru, Sud primjećuje da je člankom 15., stavkom 2. toga Zakona propisano da se pritužbe podnose u usmenom ili pisanom obliku upravitelju zatvora, sucu izvršenja ili ravnatelju Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa. Međutim, samo pritužba nadležnom sucu izvršenja za sobom povlači sudsku zaštitu, te je moguća daljnja žalba tročlanom sudskom vijeću Županijskog suda, kao i ustavna tužba (vidi

Šimunovski protiv Hrvatske (odl.), br. 42550/08, 21. lipnja 2011., *Srbić protiv Hrvatske* (odl.), br. 4464/09, 21. lipnja 2011., *Peša protiv Hrvatske*, br. 40523/08, stavci 78.-80., 8. travnja 2010. i *Šebalj protiv Hrvatske*, br. 4429/09, stavci 173.-177., 28. lipnja 2011.).

36. Kako bi poštovali načela supsidijarnosti, podnositelji moraju, prije nego podnesu svoje prigovore Sudu, najprije dati hrvatskom Ustavnom sudu priliku da ispravi njihovu situaciju i riješi pitanja koja žele podastrijeti Sudu (vidi naprijed citirane predmete *Šimunovski*, *Srbić* i *Šebalj*, stavak 177. i *Bučkal protiv Hrvatske*, (odl.), br. 29597/10, stavak 20., 3. travnja 2012.).

37. Sud bilježi da je podnositelj u ovome predmetu 4. veljače 2010. godine podnio pritužbu sucu izvršenja Županijskog suda u Zagrebu u kojoj je prigovorio općim uvjetima svog boravka u zatvoru. Sudac izvršenja prosljedio je ovu pritužbu, bez daljnjeg ispitivanja, Središnjoj službi Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa, koja je svoje ispitivanje ograničila samo na to je li podnositeljevo liječenje bilo odgovarajuće. To je dovelo do toga da su podnositeljevi prigovori protiv općih uvjeta njegovog boravka ostali neodgovoreni.

38. Sud također bilježi da je podnositelj 7. lipnja 2010. godine uložio daljnju pritužbu sucu izvršenja Županijskog suda u Zagrebu, ali je i ta pritužba ostala neodgovorena. Naposljetku, podnositelj je dana 17. kolovoza 2010. godine uložio ustavnu tužbu Ustavnom sudu, ponavljajući svoje prigovore protiv uvjeta boravka u zatvoru. Postupak po ovoj pritužbi još je u tijeku pred tim sudom.

39. Ne dovodeći u pitanje prikladnost pravnih sredstava predviđenih nacionalnim pravom u odnosu na uvjete u zatvoru kao takve, Sud bilježi da je podnositelj u ovom predmetu po prvi put prigovorio protiv uvjeta svog boravka u Zatvoru u Zagrebu 4. veljače 2010. godine te da do sada nije primio odgovor nadležnih nacionalnih vlasti na svoje pritužbe.

40. Iako je točno da je podnositelj prebačen u Zatvor u Splitu dana 4. listopada 2010. godine i da nije uložio nikakve pritužbe protiv uvjeta boravka u tom zatvoru, ostaje činjenica da je nakon pritužbe od 4. veljače 2010. godine podnositelj ostao boraviti u navodno neodgovarajućim zatvorskim uvjetima daljnjih osam mjeseci, tijekom kojih nije bila donesena nikakva odluka o njegovoj pritužbi. Činjenica da je podnositelj kasnije uvjetno pušten nema nikakav značaj na ovaj vid predmeta.

41. Sud smatra da se pravno sredstvo koje se odnosi na neodgovarajuće zatvorske uvjete može smatrati učinkovitim samo ako osigurava brzu pomoć (vidi *Štitić protiv Hrvatske* (odl.), br. 29660/03, 9. studenog 2006. i *Ananyev i ostali protiv Rusije*, br. 42525/07 i 60800/08, stavci 96.-98., 10. siječnja 2012.). Ne odgovorivši na podnositeljev prigovor osam mjeseci koliko je podnositelj proveo u istim uvjetima, nacionalne vlasti nisu poštovale zahtjev žurnog postupanja. Podnositeljeva pritužba sucu izvršenja i Ustavnom sudu stoga nisu bili učinkoviti u okolnostima ovoga predmeta.

42. Glede daljnjih pravnih sredstava na koje se poziva Vlada, Sud bilježi kako slijedi.

43. Glede građanske tužbe za naknadu štete, Sud je već presudio da su mogućnost dobivanja novčane zadovoljštine za razdoblje provedeno u neodgovarajućim zatvorskim uvjetima i hitna odluka s trenutnim učinkom na konkretne uvjete pojedinog podnositelja učinkovita pravna sredstva u odnosu na neodgovarajuće zatvorske uvjete (vidi naprijed citirani predmet *Štitić*).

44. Ako Ustavni sud utvrdi povredu njegovog prava na odgovarajuće zatvorske uvjete, podnositelj bi u ovome predmetu mogao tražiti naknadu. Stoga se pokretanje građanskog postupka za naknadu štete samo po sebi ne može smatrati učinkovitim pravnim sredstvom za podnositeljeve pritužbe, nego samo u kombinaciji s odlukom sudskih vlasti da su njegovi zatvorski uvjeti neodgovarajući (vidi *Miljak protiv Hrvatske* (odl.), br. 66942/09, stavci 33.-34., 7. veljače 2012.).

45. Međutim, s obzirom da je njegova pritužba o zatvorskim uvjetima ostala neodgovorena od 4. veljače 2010. godine, ne može se reći da su pravna sredstva predviđena nacionalnim pravom, uključujući i ustavnu tužbu, imala bilo kakav učinak na podnositeljeve zatvorske uvjete. Stoga u ovome predmetu nije bio ispunjen zahtjev da barem jedno od dostupnih pravnih sredstava ima trenutni učinak na stvarne podnositeljeve uvjete.

46. Što se tiče Vladine tvrdnje da je podnositelj mogao tražiti zaštitu svojih prava temeljem Zakona o upravnim sporovima, Sud primjećuje da bi temeljem mjerodavnog domaćeg prava takva tužba mogla biti podnesena samo ako ne postoji niti jedan drugi način dobivanja zadovoljštine (vidi stavak 27.). Međutim, što se tiče prigovora o uvjetima pritvora, Sud primjećuje da domaći pravni sustav predviđa konkretna pravna sredstva o kojima odlučuju zatvorske vlasti i sudac izvršenja, a koja se mogu nastaviti pred Ustavnim sudom, kao što je to učinio podnositelj u ovome predmetu. Stoga tužba temeljem Zakona o upravnim sporovima nije pravno sredstvo koje podnositelj treba iscrpiti.

47. S obzirom na ovu pozadinu, Vladin prigovor u odnosu na iscrpljenje domaćih pravnih sredstava treba odbiti.

2. Zaključak

48. Sud primjećuje da ovaj dio zahtjeva nije očito neosnovan u smislu članka 35., stavka 3. (a) Konvencije. Primjećuje i da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga treba utvrditi da je dopušten.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

49. Podnositelj tvrdi da uvjeti njegovog boravka u zatvoru nisu ispunili zahtjeve propisane mjerodavnim domaćim pravom o izvršenju kazne zatvora. Zbog prenapučenih soba, nepostojanja odvojenih sanitarnih čvorova, nedostatka svjetla i svježeg zraka te zatvorenosti u sobi dvadeset i četiri sata počeo se osjećati poniženo i omalovaženo.

50. Vlada osporava tu tvrdnju. Tvrdi da su domaće vlasti potpuno poštovale podnositeljevo dostojanstvo i da nije bio podvrgnut nikakvom trpljenju koje bi išlo dalje od trpljenja sadržanog u lišenju slobode. Prostor u podnositeljevoj sobi bio je tek malo ispod zahtijevanog minimuma od četiri kvadratna metra po osobi, sanitarni čvorovi su bili odvojeni zidom od 1,80 metara, a sobe su imale dovoljno pristupa dnevnom svjetlu i svježem zraku. Higijenski uvjeti bili su dobri i podnositelju su bila posluživana tri redovita obroka, čija je kvaliteta bila posebno pregledana. Podnositelj se mogao baviti sportskim aktivnostima i provoditi svakodnevno dva sata na svježem zraku, što je u skladu sa preporukama Europskog odbora za sprečavanje mučenja te nečovječnog i ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja. Uz to je imao pristup knjigama i televiziji te redovitom liječenju.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

51. Sud je mnogo puta presudio da su u članku 3. Konvencije zapisane najvažnije temeljne vrijednosti demokratskog društva. On apsolutno zabranjuje mučenje ili nečovječno i ponižavajuće postupanje, bez obzira na okolnosti i na ponašanje žrtve (vidi *Labita protiv Italije* [VV], br. 26772/95, stavak 119., ECHR 2000-IV).

52. Prema sudskoj praksi Suda zlostavljanje, da bi pripadalo domašaju članka 3., mora doseći minimalni stupanj težine. Procjena ove najniže razine je, po prirodi stvari, relativna. Ona ovisi o svim okolnostima predmeta, kao što su trajanje postupanja, njegove tjelesne i duševne posljedice a u nekim slučajevima i spol, dob i zdravstveno stanje žrtve (vidi *Kudła protiv Poljske* [VV], br. 30210/96, stavak 91., ECHR 2000-XI i *Peers protiv Grčke*, br. 28524/95, stavak 67., ECHR 2001-III). Iako je svrha takvog postupanja čimbenik o kojemu treba voditi računa, osobito je li mu namjera bila poniziti ili omalovažiti žrtvu, nepostojanje takve svrhe ne dovodi neizbježno do utvrđenja da nije bilo povrede članka 3. (vidi naprijed citirani predmet *Peers*, stavak 74.).

53. Sud je dosljedno naglašavao da trpljenje i poniženje o kojemu je riječ mora u svakom slučaju ići preko onog neizbježnog elementa trpljenja ili poniženja koje je povezano s danim oblikom legitimnog postupanja ili kažnjavanja. Mjere kojima se osoba lišava slobode često mogu uključivati

takav element. Prema toj odredbi, država se mora pobrinuti da se osoba liši slobode u uvjetima koji su spojivi s njenim ljudskim dostojanstvom, da je način i metoda izvršenja mjere ne izlažu nelagodi ili trpljenju one jačine koja bi prelazila neizbježnu razinu trpljenja svojstvenu lišenju slobode, te da, s obzirom na praktične zahtjeve boravka u zatvoru, njezino zdravlje i dobrobit budu odgovarajuće osigurani (vidi naprijed citirani predmet *Kudła protiv Poljske* [VV], stavci 92.-94.).

(b) Primjena ovih načela na ovaj predmet

54. Sud najprije primjećuje da je jedna od značajki podnositeljevog boravka u zatvoru koja zahtijeva ispitivanje njegov navod da su sobe bile prenatrpane. Sud s tim u vezi primjećuje da se ne čini kako Opća izvješća koje je objavio Odbor za sprečavanje mučenja sadrže izričitu naznaku koja se količina životnog prostora po zatvoreniku treba smatrati minimalnim standardom za zatvorsku ćeliju s više zatvorenika. Međutim, iz izvješća za pojedine zemlje o posjetima CPT-a i preporuka nakon tih izvješća razvidno je da poželjni standard za domaće vlasti i cilj koji trebaju ostvariti, treba biti osiguranje četiri kvadratna metra životnog prostora po osobi u pritvorskim objektima (vidi, između ostalih CPT/Inf (2006) 24 [Albanija], stavak 93.; CPT/Inf (2004) 36 [Azerbajdžan], stavak 87.; CPT/Inf (2008) 11 [Bugarska], stavci 55., 77.; CPT/Inf (2008) 29. [Hrvatska], stavci 56., 71.; CPT/Inf (2007) 42. [Gruzija], stavci 42., 51., 61., 74.; CPT/Inf (2009) 22. [Litva], stavak 35.; CPT/Inf (2006) 11 [Poljska], stavci 87., 101., 111.; CPT/Inf (2009) 1 [Srbija], stavak 49. i CPT/Inf (2008) 22 [BJR Makedonija], stavak 38.).

55. Ovaj pristup potvrdila je sudska praksa Suda. Sud bilježi da je u predmetu *Peers* soba od sedam kvadratnih metara za dva zatvorenika bila značajna za utvrđenje povrede članka 3., iako je u tom predmetu uz čimbenik prostora bilo utvrđeno i nepostojanje ventilacije i svjetla (vidi predmet *Peers*, naprijed citirani stavci 70.–72.). U predmetu *Kalashnikov*, podnositelj je bio prisiljen boraviti u prostoru manjem od dva četvorna metra. U tom je predmetu Sud smatrao da takav stupanj prenapučenosti sam po sebi otvara pitanje poštivanja članka 3. Konvencije (vidi predmet *Kalashnikov protiv Rusije*, br. 47095/99, stavci 96.–97., ECHR 2002-VI). Sud je do sličnog zaključka došao i u predmetu *Labzov*, u kojemu je podnositelj mogao koristiti manje od jednog četvornog metra osobnog prostora tijekom svog 35-dnevnog boravka u zatvoru (vidi *Labzov protiv Rusije*, br. 62208/00, stavci 41.–49., 16. lipnja 2005.), te u predmetu *Mayzit*, u kojemu je podnositelj zahtijeva mogao koristiti manje od dva četvorna metra tijekom svog devetomjesečnog boravka u zatvoru (vidi *Mayzit protiv Rusije*, br. 63378/00, stavak 40., 20. siječnja 2005.), kao i u predmetu *Ananyev* u kojemu su podnositelji dobili manje od tri kvadratna metra osobnog prostora (vidi naprijed citirani predmet *Ananyev i ostali*, stavak 148.).

56. S druge strane, u nekim predmetima nije utvrđena povreda članka 3. jer je ograničenost prostora u spavaonicama bila nadoknađena slobodom kretanja što su je zatvorenici uživali tijekom dana (vidi predmet *Valašinas protiv Litve*, br. 44558/98, stavci 103.-107., ECHR 2001-VIII i *Nurmagomedov protiv Rusije* (odl.), br. 30138/02, 16. rujna 2004.).

57. Vraćajući se okolnostima ovoga predmeta, Sud prvo bilježi da je podnositelj dok je služio kaznu zatvora u trajanju od četiri godine i tri mjeseca u razdoblju o kojem je riječ bio smješten u Zatvor u Zagrebu koji je u hrvatskom zatvorskom sustavu ustanova za osobe koje služe kraće kazne i za pritvorenike (vidi Izvješće CPT-a o posjeti Hrvatskoj, CPT/inf (2001) 4, stavak 46., 10. travnja 2001.). Sud je svjestan potrebe da takve ustanove, ponajprije one određene za kraća razdoblja lišenja slobode, imaju posebne režime slobode kretanja, osobito za pritvorenike. Međutim, to ne bi trebalo imati negativne posljedice za zatvorenike koji služe dulje kazne, osobito kad je prostor u objektima za spavanje ograničen (vidi *mutatis mutandis*, *Lalić i ostali protiv Slovenije* (odl.), br. 5711/10, 27. rujna 2011.).

58. Vlada ne osporava da je podnositelj u Zatvoru u Zagrebu bio smješten u sobe koje su bile manje od onih preporučenih smjernicom od četiri kvadratna metra po zatvoreniku, iako oni o stvarnoj prenatrpanosti drugačije govore od podnositelja. Vlada tvrdi da je tijekom svog boravka u Zatvoru u Zagrebu podnositelj bio smješten u dvije sobe, svaka veličine 21,20 kvadratna metra, sa pet do šest drugih zatvorenika, dok podnositelj tvrdi da je bio smješten u sobi veličine šesnaest do dvadeset kvadratnih metara sa šest do sedam drugih zatvorenika (vidi stavke 7. i 9.). Bez obzira prihvati li Sud navode Vlade ili podnositelja o veličini sobe i broju zatvorenika smještenih u istu sobu s podnositeljem, osobni prostor koji je bio osiguran svakom zatvoreniku ispod je zahtijevanog standarda.

59. Sud međutim smatra da se prenatrpanost soba u kojima je podnositelj bio smješten ne može razmatrati izdvojeno, te da je treba ispitati u svjetlu svih drugih fizičkih uvjeta njegovog boravka u zatvoru (vidi *Sulejmanovic protiv Italije*, br. 22635/03, stavak 42., 16. srpnja 2009.). Neki od tih elemenata su, osobito, mogućnost korištenja zasebnog WC-a, ventilacija, pristup prirodnom svjetlu i zraku, prikladnost načina grijanja i poštovanje osnovnih sanitarnih zahtjeva (vidi, na primjer, *Moiseyev protiv Rusije*, br. 62936/00, stavak 123., 9. listopada 2008.). Nadalje, ograničeni prostor u relativnom smislu može se nadoknaditi veličinom spavaonica u apsolutnom smislu, kao i dopuštenom slobodom kretanja (vidi naprijed citirani predmet *Valašinas*, stavak 107.).

60. U vezi s naprijed navedenim razmatranjima, Sud najprije primjećuje da je podnositelj bio zatvoren u prenatrpanoj sobi dvadeset četiri sata dnevno. U svakoj je sobi bilo barem pet kreveta, zajedno s stolom za jelo i stolicama, što nije ostavljalo puno prostora za kretanje po sobi. Nadalje, sanitarni čvorovi u sobama nisu bili potpuno odvojeni od životnog prostora u kojemu su bili smješteni zatvorenici. Nije sporno među strankama da

Zatvor u Zagrebu nema blagovaonicu i da se hrana svim zatvorenicima posluživala u sobama. Vlada ne osporava ni da je stol za jelo bio samo metar udaljen od otvorenog sanitarnog čvora, što odmah na početku ozbiljno zabrinjava s obzirom na higijenske i zdravstvene uvjete u toj sobi, uzevši u obzir i činjenicu da je podnositelj bio zatvoren u takvim uvjetima dvadeset četiri sata dnevno.

61. U takvim okolnostima kumulativni učinak zatvaranja zasigurno je kod podnositelja ostavio osjećaj muke i inferiornosti koji ga je mogao poniziti i omalovažiti (vidi *Aleksandr Makarov protiv Rusije*, br. 15217/07, stavci 94.-98., 12. ožujka 2009.). Stoga Sud smatra, osobito s obzirom na činjenicu da ta ograničenja nisu bila nadoknađena slobodom kretanja tijekom dana, da su uvjeti podnositeljevog boravka u zatvoru predstavljali ponižavajuće postupanje nespojivo sa zahtjevima članka 3. Konvencije.

62. Stoga je došlo do povrede članka 3. Konvencije.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 8. KONVENCIJE

63. Podnositelj prigovara da tijekom svog boravka u Zatvoru u Zagrebu nije imao dovoljno kontakata sa svojom obitelji. Poziva se na članak 8. Konvencije koji glasi kako slijedi:

“1. Svatko ima pravo na poštovanje svoga privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja.

2. Javna vlast se neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira, ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprječavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih. ”

A. Tvrdnje stranaka

64. Vlada tvrdi da podnositelj nije iscrpio domaća pravna sredstva. Prije svega ističe da socijalnim službama, koje su mogle poduzeti potrebne mjere za ispravljanje te situacije, nije uložio prigovore protiv nedovoljnih kontakata sa svojim djetetom. Kao drugo, naglasila je da u svojoj ustavnoj tužbi Ustavnom sudu nije uložio one prigovore koje je uložio pred Sudom temeljem članka 8. Konvencije.

65. Podnositelj tvrdi da Vlada nije osigurala učinkovitost ovih pravnih sredstava u odnosu na njegove prigovore. Međutim, ne spori da pred Ustavnim sudom nije uložio sve prigovore koje je uložio pred Sudom.

B. Ocjena Suda

66. Sud ponavlja da je sustav zaštite ljudskih prava uspostavljen Konvencijom supsidijaran domaćim sustavima koji čuvaju ljudska prava. Konvencija državama članicama ne određuje niti jedan unaprijed zadani

način na koji bi u svojem unutarnjem pravu trebale osigurati djelotvornu provedbu Konvencije. Izbor najprikladnijeg sredstva za postizanje toga cilja u načelu je stvar odluke domaćih vlasti koje su u stalnom kontaktu s vitalnim snagama svojih zemalja i u boljem su položaju za ocjenu mogućnosti i resursa koje im daju njihovi domaći pravni sustavi (vidi *Chapman protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 27238/95, stavak 91., ECHR 2001-I i *Sisojeva i ostali protiv Latvije* [VV], br. 60654/00, stavak 90., ECHR 2007-II).

67. Prigovor Sudu prvo treba biti podnesen, barem u biti, odgovarajućim nacionalnim sudovima, u skladu s formalnim zahtjevima domaćega prava i u propisanim rokovima. Drukčije stajalište ne bi bilo spojivo sa supsidijarnim značajem sustava Konvencije (vidi predmet *Gavril Yosifov protiv Bugarske*, br. 74012/01, stavak 42., 6. studenog 2008.).

68. Sud bilježi da podnositelj nije niti u jednoj od svojih pritužbi uloženi nacionalnim vlastima iznio prigovore u odnosu na svoje kontakte s vanjskim svijetom, osobito sa svojom obitelji. U takvim okolnostima, Sud ne može nagađati o tome bi li te vlasti ispitale takvu pritužbu ili kakav bi bio ishod tog postupka da je uložio isti prigovor koji sada ulaže pred Sudom temeljem članka 8. Konvencije.

69. Stoga, budući da niti jednom nacionalnom tijelu vlasti nije uložio prigovore koje je uložio pred Sudom, podnositelj nije iscrpio domaća pravna sredstva kako to zahtijeva članak 35., stavak 1. Konvencije.

70. Slijedi da ovaj prigovor treba odbiti temeljem članka 35., stavaka 1. i 4. Konvencije, zbog neiscrpljenja domaćih pravnih sredstava.

III. OSTALE NAVODNE POVREDE KONVENCIJE

71. Podnositelji zahtjeva prigovara i na temelju članka 14. Konvencije da je protiv njega izvršena diskriminacija na osnovi njegovog društvenog položaja.

72. U svjetlu svih materijala koje posjeduje, te u mjeri u kojoj su stvari koje su predmet prigovora u njegovoj nadležnosti, Sud smatra da ovaj dio zahtjeva ne upućuje na postojanje bilo kakve povrede Konvencije. Slijedi da je nedopušten na temelju članka 35., stavka 3. (a) kao očigledno neosnovan, i da ga treba odbiti na temelju članka 35., stavka 4. Konvencije.

IV. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

73. Članak 41. Konvencije propisuje:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

74. Podnositelj zahtjeva potražuje 50.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete.

75. Vlada smatra da je podnositeljev zahtjev prekomjeran, neosnovan i nepotkrijepljen.

76. Uzimajući u obzir sve okolnosti ovoga predmeta Sud prihvaća da je podnositelj pretrpio nematerijalnu štetu koja ne može biti nadoknađena samo utvrđenjem povrede. Odlučujući na pravičnoj osnovi, Sud podnositelju dosuđuje iznos od 5.000 EUR na ime nematerijalne štete, uz sav porez koji bi mu mogao biti zaračunat.

B. Troškovi i izdaci

77. Podnositelj zahtjeva potražuje i 5.000 EUR na ime troškova i izdataka za njegovo zastupanje pred domaćim sudovima i pred Sudom.

78. Vlada smatra da podnositelj ni u kojem pogledu nije potkrijepio svoj zahtjev za naknadu troškova i izdataka.

79. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj se dokaže da ih je stvarno i neophodno pretrpio i da je njihova visina bila razumna. Sud bilježi da podnositelj nije bio zastupan u postupku pred domaćim vlastima i da se njegov zahtjev za troškove i izdatke odnosi samo na zastupanje pred Sudom. Ocjenjujući na pravičnoj osnovi i u svjetlu svoje prakse u usporedivim predmetima, Sud smatra razumnim podnositelju kojeg je zastupao odvjetnik zaračunati iznos od 1.000 EUR, uz sve poreze koji bi mu mogli biti zaračunati na taj iznos.

C. Zatezna kamata

80. Sud smatra primjerenim da se stopa zatezne kamate temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrđuje* da je prigovor koji se odnosi na opće uvjete podnositeljevog boravka u Zatvoru u Zagrebu dopušten, a ostatak zahtjeva nedopušten;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 3. Konvencije zbog općih uvjeta podnositeljeva boravka u Zatvoru u Zagrebu;
3. *Presuđuje*
 - (a) da tužena država treba podnositelju isplatiti, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, slijedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan namirenja;
 - (i) 5.000 EUR (pet tisuća eura), na ime nematerijalne štete, uvećanih za sve poreze koji bi se podnositelju mogli zaračunati;
 - (ii) 1.000 EUR (tisuću eura) na ime troškova i izdataka, uvećanih za sve poreze koje bi se podnositelju mogli zaračunati;
 - (b) da se od protoka naprijed navedena tri mjeseca do naplate na prethodno spomenute iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
4. *Odbija* preostali dio podnositeljevog zahtjeva za pravednom naknadom.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 6. studenoga 2012. godine, u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren Nielsen
tajnik

Anatoly Kovler
predsjednik

© Ured zastupnika RH pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana.